صفحه‌آرا: علی حسنی

۱۰ استانی که اعتبار تملک دارایی را به گردشگری اختصاص داده اند

احمد تجری، مدیرکل سرمایه‌گذاری وزارت میراث‌فرهنگی: خوزستان، فارس، اردبیل، گلستان، بوشهر، خراسان رضوی، آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، کرمان و ایلام ۱۰ استانی هستند که ۵درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی را به‌توسعه زیرساخت‌های گردشگری تخصیص داده‌اند.

همکاری مردم برای بهبود شرایط دریاچه ارومیه

آرزو اشرفی زاده، مدیرکل حفاظت واحیای تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست: بهبود شرایط دریاچه ارومیه، وابسته به همکاری مردم منطقه در جلوگیری از برداشت آب از پایین دست و انجام نشدن کشت و برداشت غیرمجاز آب است. اجرای کامل مصوبات ستاد نجات دریاچه ارومیه نیز شرایط دریاچه را بهبود می‌بخشد.

عدد خبر

۲۳ سانتی‌متر

سالانه از سطح آب دریای خزر کم می‌شود. کاهش سطح آب خزر سرعت گرفته و طبق تحقیقات سطح دریای خزر هم‌اکنون ۲۹متر کمتر از سطح متوسط دریاها و اقیانوس‌هاست. تغییرات آب و هوایی، گرم شدن هوا، بهره‌برداری بی‌رویه از رودخانه‌های بالادست و ساخت سد از عوامل کاهش تراز دریاچه خزر است.

۵۰ درصد

باغ‌وحش‌های کشور در وضعیت متوسط به پایین قرار دارند. اعلام وضعیت یک باغ‌وحش از نظر بررسی مجوزها، بهداشت، پسماند، حقوق حیوانات، شرایط نگهداری، مسائل آموزشی، ابتکارات و... انجام می‌شود. سازمان حفاظت محیط زیست تلاش دارد باغ‌وحش‌های کشور را به سمت استانداردهای جهانی و اقتصادی‌شدن سوق دهد.

منابع طبیعی

آتش‌سوزی طبیعت ۵۰درصد افزایش یافت

فرمانده یگان حفاظت محیط‌زیست گفت: آمارها نشان می‌دهد که آتش‌سوزی‌های صورت گرفته در مناطق چهارگانه از ابتدای امسال تا ۱۵ مرداد نسبت به تمام سال گذشته ۵۰درصد افزایش داشته است. جمشید محبت خانی در گفت‌وگو با ایرنا افزود: از ابتدای امسال تا ۱۵ مرداد ماه، ۹۱ مورد آتش‌سوزی با وسعت ۴هزار و ۳۸۱ هکتار در مناطق حفاظت شده رخ داده؛ درحالی‌که در تمام سال گذشته ۱۵۶ مورد آتش‌سوزی با وسعت ۲هزار و ۳۲۲ هکتار رخ داده است. او گفت: بیشترین آمار به ترتیب مربوط به استان‌های کهگیلویه و بویراحمد با ۲هزار هکتار در منطقه حفاظت شده خائیز، کرمانشاه ۱۵۰۰هکتار در منطقه حفاظت شده بوزین، مرخیل و خوزستان با ۷۱۳هکتار در منطقه حفاظت شده دز و کرخه بوده است؛ البته بیشترین وسعت آتش‌سوزی منطقه خائیز بوده که ۴۷درصد از کل وسعت آتش‌سوزی را به خود اختصاص داده است.

نقشه ژنتیکی پلنگ را بیرون می کشیم

چگونگی استخراج نقشه ژنتیکی گونه‌های در معرض انقراض ایران در گفت‌وگو با مدیر دفتر موزه تاریخ طبیعی

گزارش
زهرا رفیعی
روزنامه‌نگار

وقتی یک آهوی ایرانی، زنده از متخلفان ضبط می‌شود، آیا می‌توان آن را در هر نقطه‌ای رها کرد؟ آیا می‌توان یک خرس قهوه‌ای قاچاق شده که در استان فارس ضبط شده را به صرف اینکه در این زیستگاه هم خرس زندگی می‌کند همان حوالی رها کرد؟ کل و بز، قوچ و میش و پلنگ چطور؟ پاسخ به این سؤالات نیاز به بررسی‌های عمیق ژنتیکی دارد که متخصصان دفتر موزه ملی تاریخ طبیعی و ذخایر ژنتیک سازمان حفاظت محیط‌زیست در حال تهیه نقشه‌های ژنتیک گونه‌های شاخص و در معرض تهدید جانوری هستند. تاکنون هم نقشه ژنتیک خرس‌های قهوه‌ای و آهوی ایرانی را تهیه کرده‌اند. درباره پروژه نقشه ژنتیک گونه‌های کشور با محمدرضا اشرف‌زاده، مدیرکل دفتر موزه ملی تاریخ طبیعی و ذخایر ژنتیک به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

چرا به‌دنبال نقشه ژنتیک از حیات‌وحش هستید؟

گونه‌های جانوری یک منطقه، طی هزاران سال با شرایط زیستی و اقلیمی سازش پیدا کرده‌اند. اینکه گونه خرس قهوه‌ای پایین‌تر از عرض‌های جغرافیایی استان فارس زندگی نمی کند دلیل دارد. اینکه خرس سیاه در عرض‌های بالاتر از استان هرمزگان و جنوب کرمان مشاهده نمی‌شود هم دلیل دارد. گونه‌های سازگار با محیط شانس بیشتری برای بقا، تولیدمثل و انتقال ژن به نسل بعدی دارند. تطابق با محیط هزاران سال طول می کشد. جمعیت مختلف یک گونه را نمی‌توان بدون انجام مطالعات ژنتیک از یک منطقه به منطقه دیگر منتقل کرد. مثلا جمعیت یک گونه سم‌دار ساکن مناطق گرمسیر جنوب کشور با جمعیت همان گونه در مناطق شمالی عادات و رفتار زیستی متفاوت دارند، آنها که در مناطق گرم‌تر هستند اواخر زمستان تا اوایل بهار و همان گونه در مناطق سردسیر شمالی اواخر بهار تا اوایل تابستان زادآوری دارند. نقشه‌های ژنتیک و رمزنگاری دی‌ان‌ای برای شناسایی گونه‌ها و مطالعه بخشی از یک ژن خاص، ۲ برنامه مهم دفتر موزه ملی تاریخ طبیعی و ذخایر ژنتیک است.

این کار برای چه گونه‌هایی انجام می‌شود؟

نقشه‌های ژنتیک با اولویت گونه‌های شاخص در معرض انقراض یعنی یوز پلنگ، خرس سیاه، خرس قهوه‌ای، آهو، پلنگ، کل و بز و قوچ و میش، تهیه می‌شوند که هم‌اکنون برای خرس قهوه‌ای و آهو انجام شده است. رمزنگاری دی‌ان‌ای نیز قرار است برای همه ارائه‌های مختلف جانوری در رده‌های خزندگان، دوزیستان، پرندگان و پستانداران در فازهای مختلف انجام شود. این پروژه‌ها به‌طور همزمان انجام می‌شود و امیدواریم حداقل طی ۴-۳ سال آینده به اتمام برسد.

آهو بیشتر در معرض انقراض است یا پلنگ؟ چرا آهو را انتخاب کردید؟

یکی از دلایل تهیه نقشه ژنتیک، کمک به پروژه‌های حفاظت از حیات وحش در زیستگاه است. برای حفاظت از گونه‌های گوشتخوار در زیستگاه اصلی به‌خصوص گربه‌سانان، تامین طعمه نقش حیاتی دارد. انتقال تعدادی از جمعیت یک گونه طعمه نظیر آهو از یک زیستگاه به زیستگاه دیگر و تکثیر در اسارت جمعیت‌های طعمه و رهاسازی در زیستگاه طبیعی، در کنار مواردی نظیر تامین امنیت زیستگاه از روش‌های غنی‌سازی زیستگاه و تامین طعمه برای گربه‌سانان (نظیر پلنگ و یوزپلنگ) هستند.

۴ گونه آهو در کشور زندگی می کنند. آهوی گواتردار که هزاران سال در اغلب دشت‌های کشور حضور داشت و به‌دلیل شکار بی‌رویه به‌خصوص با موتورسیکلت به‌شدت در معرض خطر انقراض است، جبیر که در محدوده مناطق جنوبی، مرکزی و شرق ایران حضور دارد، آهوی عربی که فقط در جزیره فارور استان هرمزگان زندگی می کند و آهوی شنی عربی که در جنوب غرب ایران پراکنش دارد که برای موفقیت برنامه تکثیر در اسارت و انتقال گونه باید به مطالعات ژنتیک جمعیت مبدا و مقصد و گستره تاریخی گونه‌ها توجه شود. در ژنتیک حفاظت، جابه‌جایی جمعیت گونه‌های مختلف بین زیستگاه‌ها، حتی در محدوده یک استان یا شهرستان، بدون انجام مطالعات ژنتیک می‌تواند خسارت‌های برگشت‌ناپذیری به ذخایر ژنتیک حیات وحش که سرمایه ملی کشور هستند وارد سازد.

خرس‌های قهوه‌ای ایران تفاوت ژنتیکی دارند؟

بله ۳جمعیت متفاوت ژنتیک در رشته کوه‌های البرز، زاگرس و بخش کوچکی از فارس زندگی می‌کنند که به لحاظ ظاهر شبیه هم هستند.

پروژه رمزنگاری DNA چه کمکی به حفاظت از تنوع زیستی می‌کند؟

استفاده از رمزنگاری DNA، راهکار مهم و سریع برای شناسایی «گونه‌های پنهان» یا گونه‌های ناشناخته کشور است. براساس مطالعات رمزنگاری DNA جمعیت گونه که از نظر ظاهری شبیه هستند می‌توانند در دل خود گونه‌ای کاملا متفاوت از بقیه داشته باشند ولی به‌دلیل شباهت ظاهری تفکیک نشده باشند. رمزنگاری DNA کمک می‌کند فهرستی دقیق‌تر و بهتر از تنوع زیستی کشور داشته باشیم چرا که حفاظت از تنوع زیستی از وظایف سازمان حفاظت محیط‌زیست است.

نگاه روز
سید هادی احمدی روئینی*

وزیر جدید میراث و برنامه هفتم توسعه

یکی از شعارهای اصلی رئیس‌جمهور محترم در ایام انتخابات، تعهد وی به اجرای برنامه هفتم توسعه، به‌عنوان اصلی‌ترین برنامه اجرایی دولت جدید بود. اینکه دولتی خود را ملزم به اجرای برنامه اصلی توسعه کشور می داند ستودنی است؛ اما باید به این نکته نیز توجه کرد که در واقع برنامه هفتم توسعه در مقایسه با ۳ برنامه قبلی هیچ آورده‌ای برای میراث فرهنگی ندارد و اجرای آن هم غیرممکن به‌نظر می‌رسد. حداقل از منظر کارشناسی و با عنایت به منابع مالی، انسانی و توان دستگاه اجرایی به‌نظر می رسد انجام همه تکالیف برنامه هفتم در حوزه میراث فرهنگی ممکن نیست. بهتر است حال که وزیر پیشنهادی این حوزه باید از این برنامه به‌عنوان میثاق اصلی دولت در ارائه برنامه خود برای این وزارت به مجلس بهره بگیرد، این موضوع را مدنظر داشته باشد و صراحتاً غیرقابل اجرا بودن بخش زیادی از این سند را در مجلس یادآوری کند. هرچند این برنامه در حوزه‌های گردشگری و حتی صنایع‌دستی توانسته علاوه بر رفع نیازهای تقنینی حوزه، تعهدات قابل اجرایی را تکلیف کند ولی در حوزه میراث فرهنگی هیچ بند راهگشا یا تسهیل گری دیده نمی‌شود و تعهدات ناممکن خودنمایی می کند. برای مثال در بند پ ماده ۸۳ این قانون، وزارت میراث مکلف شده تا تمام آثار ثبت ملی از سال ۱۳۱۰ تاکنون را تعیین حریم کند و اگر حریم دارند بازنگری انجام دهد. نگاه خوش‌بینانه به این تکلیف یعنی اساساً همه حریم های موجود اشتباه است و بی‌قاعده تدوین شده است. وزارت میراث فرهنگی در قانون برنامه هفتم مکلف شده تا سالانه بین ۷ تا ۸ هزار اثر را تعیین حریم یا بازنگری کند. با توجه به ترکیب آثار ملی که فراوانی قابل توجهی در محوطه‌های باستانی دارند، تعیین حریم نیمی از آثار علاوه بر مساحی و تهیه گزارش میدانی، نیاز به گمانه‌زنی و بررسی باستان‌شناسی نیز دارد. دست کم برای انجام هر یک از این اقدامات برای هر محوطه حداقل ۳میلیارد ریال و برای سایر آثار کمتر از ۲میلیارد ریال اعتبار مورد نیاز است. یعنی چیزی در حدود بیش از ۲ همت صرفا برای این بند از برنامه اعتبار با ارزش امروز لازم است. جدا از موضوع اعتبار، باید روزی حداقل ۳۵حریم ابلاغ شود که با توجه به زمان بر بودن روند تهیه، بررسی و ابلاغ این اسناد، این تعهد روزانه از میزان توان یک ماه وزارت هم فراتر است. در کنار همه این متغیرها، قانونگذار قیود دیگری نیز گذاشته است که عدم‌اعمال محدودیت‌های نابجا، پیش‌بینی نحوه جبران محدودیت‌ها، رعایت حقوق شرعی موقوفات و پیش‌بینی زمین معوض برای مالکان اطراف بناهای تاریخی را نیز تکلیف کرده است. امید است وزیر جدید تدبیری برای تعدیل تکالیف برنامه هفتم در حوزه میراث و برنامه‌ای برای چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی وزارت داشته باشد.

***مدیر سابق حفظ و احیای بناها، بافت‌ها و محوطه‌های تاریخی**

بهره‌برداری از راه‌آهن اردبیل - میانه در سال آینده

احد بیوته، نماینده اردبیل، نمین، نیر و سرعین در مجلس شورای اسلامی: با وضعیت موجود، راه‌آهن اردبیل - میانه سال آینده تمام می شود و به بهره‌برداری می‌رسد. برای اتمام این پروژه ۱۵۰۰میلیارد تومان نیاز است و این اعتبار نیز تزریق شده است.

افتتاح خط تولید تجهیزات شریانی دانش‌بنیان حوزه پزشکی در شیراز

محمدجواد راعی، معاون غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی شیراز: خط تولید دانش‌بنیان «کاتتر شریانی» شامل تجهیزات و ابزاری که در داخل شریان بیمار قرار داده می‌شود در شیراز افتتاح شد.

در هوای نینوا

چمر؛ نمایش عزا

مراسم چمر یکی از آیین‌های کهن در ایلام محسوب می‌شود که در ایام ماه محرم برگزار می‌شود؛ مراسمی که در گذشته‌ای بسیار دور بعد از مرگ یکی از اهالی ایلام برگزار می‌شد، ولی رفته‌رفته بیشتر برای عزاداری امام حسین(ع) انجام می‌شود. همسرایان در مراسم چمر ضمن سرودن همزمان شعرشان به همراه نوازندگان دهل و سرنا و به آرامی حول میدانی دایره شکل به حرکت در می‌آیند، در وسط میدان با تیرهای چوبی کوتاه، سکویی ایجاد می کنند که به کتل معروف است. عده‌ای از زنان که به «مور آرها» معروف هستند، دور کتل حلقه می زنند و به‌صورت جمعی یا انفرادی اشعاری غم‌انگیز در رثای سالار شهیدان می‌سرایند.

برای دیدن آیین چمر این کیوآرکد را اسکن کنید.

عکس خبر

رونمایی از تاکسی برقی

تاکسی‌های برقی کرمان در مراسمی با حضور استاندار، شهردار کرمان و جمعی از مدیران شهری رونمایی شد. ۱۰۰دستگاه تاکسی برقی برای واگذاری در کرمان آماده است؛ این تاکسی‌ها نیاز به ایستگاه‌های شارژ دارند که شهرداری زمین‌های لازم را در اختیار قرار می‌دهد.

کویر گمشده در سرما

منطقه کویری شوش قوم در دل آذربایجان شرقی که در مسیر ثبت ملی است، هنوز برای گردشگران ناشناخته مانده است

گزارش
راحله عبدالحسینی
روزنامه‌نگار

مسافران در گرمای تابستان، سفر به مناطق سردسیر را در اولویت قرار داده‌اند، اما برخی به منطقه سردسیر آذربایجان شرقی سفر می کنند تا کویر «شوش قوم» را ببینند؛ کویری در جنوب شهرستان هریس در نزدیکی روستای مقصودلو که آب و هوای خوشی هم دارد. اینطور که ناصر وارسته، رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان هریس به همشهری می گوید: مراحل راه یافتن کویر شوش قوم به فهرست آثار ملی کشور در دست انجام است و تلاش برای جذب سرمایه‌گذار برای توسعه گردشگری این منطقه ادامه دارد.

کویر کمتر شناخته شده

منطقه گردشگری شوش قوم در ۱۰کیلومتری جنوب شهرستان هریس است و تمام جذابیتش این است که شوش قوم کویری کمتر شناخته شده میان طبیعت کوهستانی آذربایجان شرقی است. رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان هریس به همشهری می گوید که توضیحات دقیق درباره علت شکل گیری کویر وسط منطقه کوهستانی را باید از زمین‌شناسان پرسید، اما در توضیح کوتاه شکل گیری این پدیده طبیعی و نادر باید گفت: «در گذر زمان، باد شن‌ها را با خود جابه‌جا کرده تا رفته‌رفته منظره این کویر شکل گرفته است.»

مساحت کویر شوش قوم
۶ هکتار

فاصله تا تبریز
۸۰ کیلومتر

فاصله تا هریس
۱۰ کیلومتر

روستای هدف گردشگری

منطقه کویری شوش قوم حدفاصل ۳روستای مقصودلو، مینق و صومعه بخش مرکزی هریس واقع شده است. رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان هریس می گوید: «شوش قوم که منطقه‌ای خاص و طبیعی است، در روستای هدف گردشگری مقصودلو قرار دارد. در نزدیکی کویر شوش قوم و در روستای مقصودلو، چشمه‌های آب در جریان است.» نه‌فقط گردشگران که اهالی بومی هم برای دردهای روماتیسمی راهی کویر شوش قوم می‌شوند و معتقدند شن گرم کویر شوش قوم که به مناطق کویری یزد و کرمان شباهت دارد، آرامشی بر دردهایشان است. وارسته ادامه می‌دهد: «سد خاکی مقصودلو هم یکی از جذابیت‌های دیدنی این منطقه است. درختان زردآلو در باغ‌های روستای مقصودلو هم پای گردشگران را به روستا می کشاند.»

در مسیر ثبت ملی

رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی هریس از تلاش برای ثبت این کویر کمتر شناخته شده در میراث آثار ملی کشور خبر می‌دهد و می گوید: «نامه‌نگاری‌ها و اقدامات هنوز به نتیجه نرسیده است.»

او تمرکز اصلی برای شناخته شدن کویر شوش قوم را جذب سرمایه‌گذار می‌داند: «با احداث بومگردی و توجه به ظرفیت گردشگری یک کویر خاص در منطقه سردسیر می‌توانیم علاوه بر جذب گردشگر، برای روستاییان اشتغال‌زایی کنیم.» شن نرم کویر شوش قوم برای ورزش‌های ساحلی هم مناسب است که در حال حاضر هیچ خبری از آن نیست و اهالی روستا امیدوارند با جذب سرمایه‌گذار و تامین زیرساخت، جشنواره‌ای برای این ورزش‌ها برگزار شود.

وجه تسمیه کویر شوش
این کویر منظره‌ای کمتر دیده شده در آذربایجان شرقی است که همچنان برای بسیاری از گردشگران ناشناخته مانده

عکس: ایرنا

سیستان و بلوچستان

کشاورزی

برداشت ۱۳۰۰تن چیکو

فصل برداشت میوه گرمسیری چیکو در سیستان‌وبلوچستان آغاز شده است و تا اوایل پاییز ادامه دارد.

به گزارش همشهری، این میوه گرمسیری و بومی سیستان‌وبلوچستان شیرین است و طعمی شبیه ترکیبی از موز، انبه و خرمالو دارد. این درخت بومی سیستان‌وبلوچستان، امکان رشد در دیگر مناطق گرمسیر کشور ازجمله خوزستان، بوشهر، فارس، کرمان، هرمزگان، سمنان، یزد، اصفهان و خراسان جنوبی را دارد.

کشت در چابهار، سرباز، کنارک و قصرقند

سطح زیرکشت	برداشت تاکنون	پیش‌بینی برداشت امسال
۲۳۱ هکتار	۸۰۰ تن	۱,۳۰۰ تن

کاربرد میوه گرمسیری چیکو
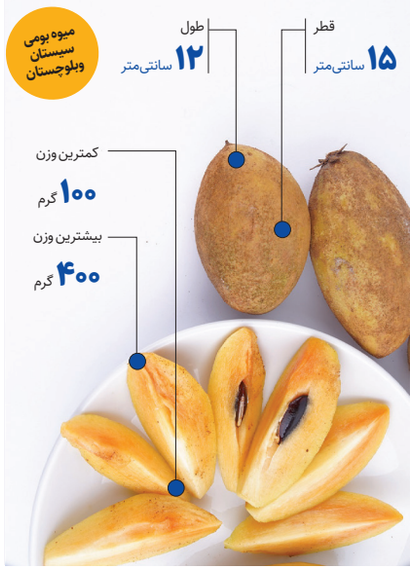
صمغ درخت	برگ درخت
صنایع غذایی و دارویی	دمنوش
میوه	عصاره میوه
تازه‌خوری و صنایع تبدیلی	محصولات آرایشی و بهداشتی